

Carol Drinkwater

De olijfgaard

Een liefdesverhaal

Inleiding

De meisjes kijken afkeurend en teleurgesteld.

‘Is dit nu die fijne verrassing, papa?’ vraagt Vanessa.

Michel knikt.

Papa heeft hun een villa met zwembad beloofd, maar helaas heeft Michel in zijn enthousiasme vergeten erbij te zeggen dat het zwembad kurkdroog staat. De door de zon verschoten, gebarsten en brokkelige blauwe wanden van het zwembad omsluiten niet alleen geen druppel water, ze zijn ook nog eens begroeid met dicht verstrengelde ranken klimop.

‘Ik wil zwemmen!’ jammert Clarisse.

‘Morgen snoeien we de klimop en zondag laten we het vollopen. Beloofd.’

Ik vang de toezegging op als ik met armen vol kartonnen dozen langs wankel. Ze zitten vol stokoud, zo goed als onbruikbaar keukengerei dat ik uit de rommelige kasten van mijn flat in Londen heb opgediept. Michel doet zijn belofte achteloos, maar met de beste bedoelingen, en toch fluistert de twijfel in mijn oor dat hij er nog spijt van zou kunnen krijgen. We zouden erachter kunnen komen dat het zwembad lekt. Ik zeg het liever niet hardop. Mijn twijfels zijn waarschijnlijk toch alleen maar te wijten aan het pessimisme dat een slapeloze nacht me heeft bezorgd.

We hadden bijna de hele nacht doorgereden om de grote massa vakantiegangers te ontwijken die gisteren de belangrijke wegen verstopten. Rond halfnegen ’s avonds naderden we Lyon, waar we tot de ontdekking kwamen dat de *péage* een vakantieoord op zich was

geworden. De vertraging zou tot twee uur kunnen oplopen en dus namen de Fransen op typisch Franse wijze die gelegenheid te baat om een maaltijd te nuttigen, wat uiteraard voor nog meer oponthoud zorgde.

Het was een kleurig, fascinerend schouwspel. Een kilometerslange file, bespikkeld met gezinnen en huisdieren op klapstoeltjes naast hun auto's (degenen die het minder goed voor elkaar hadden, spreidden gewoon picknickleden op de weg uit), en allemaal deden ze zich te goed aan een maaltijd van drie gangen, waarbij de drank rijkelijk vloeide. Het was weliswaar frustrerend, maar ik vond het ook hoogst vermakelijk. Slenterend langs de file was ik getuige van automobilisten die medereizigers van hun regionale wijn lieten proeven, smakelijke liflafjes die langs de weg werden bereid, lillende, felkleurige desserts die per lepel werden doorgegeven, flarden advies om een overigens gangbaar recept geraffineerder te maken en, om het af te maken, na het diner een kaartspelletje bij de koffie, die hier en daar vergezeld ging van een glas calvados. Wat zijn de Fransen er toch bedreven in elke gebeurtenis om te buigen tot een gelegenheid om van de finesses van het eten te genieten!

Tegen de tijd dat de verstopping ontstopt was, zag ik gezinnen die de dikste maatjes waren geworden met andere gezinnen langs de weg adressen uitwisselen alsof ze weken in hetzelfde hotel hadden geloogd.

Toen we Lyon eenmaal achter ons hadden, stopten we alleen nog op een parkeerterrein langs de weg om een dutje te doen. Die arme Michel moest zien de slaap te vatten met de riem van dikke Pamela om zijn enkel, omdat ze anders probeerde weg te lopen. De volgende stop maakten we nog voor het licht was, even buiten Fréjus, waar we ontbeten. De halve plaatselijke bevolking zat al in het café van een eerste glas cognac te genieten.

Nu, veilig aangekomen na die barre reis van zestien uur, staat Pamela, die eindelijk bevrijd is uit haar krappe ruimte, naast me te hijgen. Waarom is dat helse schepsel toch zo dol op me? 'De hond moet water hebben,' roep ik. Maar niemand neemt notitie van me.

'Dus over twee dagen hebben we een zwembad?' Het is Vanessa weer, als altijd de meest veeleisende van de beide meisjes. Michel

knikt en slaat een arm om elk van zijn dochters. ‘En, hoe vinden jullie het hier? Het huis en al het land? Ik weet dat er veel aan gedaan moet worden, maar de zon schijnt en het is heel warm...’ Het besluit van zijn zin versmelt in de drukkende middaghitte terwijl de meiden naar hem opkijken alsof hij eigenhandig een Pléiade met alleen maar zonnen heeft geschapen. Na hun aanvankelijke teleurstelling lijken ze nu best tevreden, en dat is een enorme opluchting voor me.

Ik zie een buitenkraan naast de garage en zoek een schotel of kom, het maakt niet uit, als ik dat kwijlende mormel maar iets te drinken kan geven. Ik ontwaar een smerig, knalgeel plastic ding – zo te zien de dop van een verloren gegane thermosfles – tussen het onkruid aan de voet van een ceder en snel erheen. Pamela waggelt amechtig met me mee. Ze lijkt elk moment in te kunnen storten. Ik loop naar de kraan.

Inmiddels slepen Michel en de meiden de onherkenbaar verwrongen matrassen uit de kofferbak van mijn VW. Twee eenpersoonsmatrassen voor ons vieren. In deze hitte. Waren we krankzinnig toen we dat bedachten?

‘Waar laten we deze?’ roept Michel.

‘Zie maar.’ Ik ben druk in gevecht met die ellendige kraan, die muurvast zit. ‘Die is al een tijdje niet meer gebruikt,’ roep ik, maar niemand luistert. Zelfs Pamela niet. Ze heeft zich aan de genade van de schaduw overgeleverd. Aan de voet van de twaalf hoge ceders die in een halve cirkel om de parkeerplaats staan, is de grond koel en los. Daar ligt Pamela op haar zij; als een tevreden snurkende aangespoelde walvis.

Ik geef zo’n ruk aan de kraan dat ik hem bijna uit de muur trek. Een groen hagedisje schiet uit een scheur in de gevel, bespeurt de aanwezigheid van onwelkome gasten, glipt weg en verdwijnt naar elders. Het zweet breekt me uit. Ik voel dat ik rood aanloop. Ik ben duizelig van inspanning en nu ben ik degene die iets moet drinken. Pamela, die bijna ligt te balken, is haar dorst allang vergeten.

Ten slotte komt er beweging in de kraan, wat gepaard gaat met afgrijselijke, knerpemde geluiden. ‘Een drupje olie,’ prevel ik, en ik begin aan een ‘wat ik nog moet doen’-lijst in mijn hoofd die voorbestemd is langer te worden dan het leven zelf. De eeuwenoude

kraan draait en draait, maar er komt geen water uit. ‘Of die kraan werkt niet, of...’ maar er is niemand in zicht die mijn bezorgdheid hoort. Ik besluit een andere kraan te zoeken.

Binnen, boven, is de villa koel en vergeven van de insecten. De oogverblindende, droge hitte buiten benadrukt de mufte, schemerige vochtigheid binnen. De geur herinnert me aan mijn kindertijd: gedwongen bezoeken aan familieleden op leeftijd die alleen en in nooit geluchte ruimten woonden.

Het muskietengaas, dat van de ramen af krult alsof het een gevecht levert om in het licht te komen, werpt blokken schaduw die de grote woonkamer een sombere, gevangenisachtige sfeer geven. Bundels zonlicht maken hoekige patronen op de terracotta tegels van de vloer waarop de jaren van stof zich verzamelen en rottend reptielenleven in het klein extra belicht worden. Michel komt binnen met *les filles*, die vol afgrijzen en walging om zich heen kijken.

‘*C’est dégueulasse, Papa!*’ Het kan me niet ontgaan dat Vanessa moeite moet doen om haar tranen te bedwingen.

‘We maken het wel schoon,’ zegt hij bemoedigend, maar met tennend enthousiasme.

‘Voor of nadat we het zwembad te lijf zijn gegaan?’ snauwt een van beiden, en ze stamp mokkend naar buiten.

‘*Chérie!*’

‘Michel?’ begin ik aarzelend, want ik weet dat dit een rotmoment is om zulk ingrijpend nieuws te vertellen.

‘*Oui?* Ga met je zusje mee,’ gebiedt hij de achtergebleven dochter.

‘Ik heb zo’n donkerbruin vermoeden...’

‘Wat?’ Hij ziet er afgepeigerd uit, alsof hij het bijltje erbij neer wil gooien. Er kwam geen eind aan de rit vanuit Parijs over de in de uitlaatgassen en het zomerweer bakkende wegen in de snikhete, tot aan de nok met bagage en levende have (Pamela!) volgestouwde auto. We hebben geen van allen genoeg geslapen. Onze zenuwen zijn tot het uiterste gespannen. Zelfs het onophoudelijke getjirp van de cicaden, dat ik anders romantisch en exotisch vind, drijft me nu tot razernij.

Opeens zie ik dit alles niet door de ogen van iemand die, door de

liefde moedig gemaakt, het avontuur opzoekt, maar zoals de kinderen het zien. Dit is hun zomervakantie. Ik ben hun moeder niet. Ze kennen me amper. Ze hebben hun vader al een tijd niet meer gezien en de plek waar hij hen naartoe heeft gebracht, is het eigendom (of wordt dat) van hemzelf en die andere vrouw, die hun moedertaal niet eens goed spreekt. Als klap op de vuurpijl is de villa onbewoonbaar en hebben we geen geld meer om er iets aan te doen.

‘De meisjes zijn teleurgesteld,’ bekent hij, en ik hoor spijt en vermoedheid in zijn stem terwijl ik mijn best doe mezelf niet de rol van buitenstaander toe te bedelen.

‘Michel, ik weet dat dit geen goed moment is, maar...’

‘Misschien was het een vergissing om ze mee te nemen. Het was tenslotte onze droom.’

Was, denk ik, maar ik weerhoud mezelf ervan – nét – het hardop te zeggen.

‘Michel?’

‘Wat?’

‘... Er is geen water.’

‘Wat?’

‘Geen water.’

‘Je hebt de hoofdkraan ook niet opgezet!’ snauwt hij. Hij roept zijn dochters en gaat ook naar het terras. Ik blijf waar ik ben, tussen de dansende stofdeeltjes en de schaduwen. Ik zie hen door de hoge tuindeuren; twee ranke meisjes die boos naar hun rijzige, knappe vader staan te gebaren, die op zijn beurt probeert hen te kalmeren en gerust te stellen. Ik laat hen begaan en ga verder met het uitladen van de auto.

Als de meisjes iets minder overstuur zijn en Michel iets minder geïrriteerd, komt hij me zoeken.

‘Zit de garage op slot?’

‘Ik heb hem niet opengemaakt,’ antwoord ik, opgaand in mijn pogingen de bezem te repareren. Doordat hij onder de zware dozen heeft gelegen, is de steel losgeraakt.

‘Waarschijnlijk zit de hoofdkraan in de garage.’

Ik knik. Michel verdwijnt in de garage, vindt een kraan en draait hem open, maar er komt nog steeds geen water. Hij sjokt zwijgend

weg om zich een glas wijn in te schenken en zich te beraden. Ik loop het huis weer in. ‘Het water komt vast uit een reservoir buiten dat leegstaat,’ zegt hij als hij een tijdje later terugkomt.

‘En hoe wordt dat reservoir gevuld?’

‘Weet ik niet. Als ik het eenmaal heb gevonden, kan ik het je vertellen. Madame B. heeft iets over een put gezegd. Ik dacht dat ze het over een noodvoorziening had, maar misschien ook niet. Maken de meiden het goed?’

Ik knik. ‘Ze zijn op onderzoek uit.’

‘Goed zo. Zit maar niet over ze in. Ze wennen er wel aan. Ze vinden het hier fantastisch. Heus.’

Onze blikken ontmoeten elkaar vluchtig en we kijken elkaar in de ogen. De afgelopen dagen zijn zo hectisch verlopen dat er geen tijd voor ons samen overbleef. Ik ben druk met de bezem in de weer in een poging althans de bovenste lagen stof en vuil van de aardewerk *tomette*-tegels te verwijderen, en ik ben bang dat Michel als ik ophoud zal zien hoe gekwetst ik me voel. Ik wil er niet over praten, want ik weet dat het vanzelf voorbijgaat omdat het zo onzinnig is. We zijn allemaal bekaf en uit ons doen. Maar hij loopt naar me toe, streelt mijn hals en aait over mijn haar. Ik concentreer me op mijn taak, maar het stof wolkt gewoon op en landt een paar centimeter van de plek waar ik net heb geveegd. Het is zonde van mijn tijd. Het hele huis moet eens stevig geboend worden met plenzen heet sop.

‘*Je t’aime,*’ zegt hij. ‘Vergeet dat alsjeblieft niet,’ en dan gaat hij ervandoor.

Hoe zijn we in deze toestand beland? vraag ik me af.

Mijn hele leven heb ik gedroomd van een vervallen, verlopen-chic huis aan zee. Ik zag een paradijselijk plekje voor me waar vrienden elkaar konden treffen om te zwemmen, tot rust te komen, te discussiëren, desgewenst over zaken te praten, vers fruit zó uit de tuin te eten, dampende schotels eten te bereiden, opgediend uit een keuken buiten en geserveerd op een met kaarsen verlichte tafel zo lang als een slaapwagon. In dat Utopia waar drank en honing rijkelijk vloeiden zouden de gasten het zich goed laten smaken, liters zelfgemaakte wijn drinken, relaxen op de zoete klanken van onsterfelijke jazz-melodieën en zich tot het ochtendgloren onder de sterrenhemel

verpozen. Ik zag een wijkplaats voor me waar de gedragsnormen en beperkingen van de stad afgelegd konden worden en waar kunstenaars, reizigers, kinderen, geliefden en familie met aanhang elkaar konden ontmoeten en voldoening vinden. En tussen die onbaatzuchtig sociabele en onconventionele bezigheden door glipte ik ongezien naar een koele, stenen kamer van mij alleen, van onder tot boven bedekt met boeken, slingerende mappen en woordenboeken, waar ik mijn computer aanzette en vredig ging zitten schrijven.

Ja, het komt door mij en mijn krankzinnige waandenkbeelden dat we in deze toestand zijn beland!

Maar goed, wie heeft er geen druilerige wintermiddag of twee met zo'n droom verlummeld?

Met passie

Vier maanden eerder

‘Zullen we binnen kijken?’ oppert Michel terwijl hij de treden naar de voordeur beklimt, die zich aan de noordwestelijke kant van het bovenste terras bevindt. Monsieur Charpy, de makelaar, bekent dat hij de sleutel niet heeft.

‘Geen sleutel?’

Pas nu biecht hij op dat hij feitelijk niet de makelaar is, maar, zo verzekert hij ons haastig, als we werkelijk geïnteresseerd zijn, kan hij *‘faire le nécessaire’*.

In ben in het zuiden van Frankrijk, kijk uit over de niet echt verre Middellandse Zee en begin verliefd te worden op een verwaarloosde olijfgaard. Het huis, dat ooit allure had en nu weinig meer dan een ruïne is, staat samen met vier hectare grond te koop.

Ooit, vertelt Charpy ons, was het een villa met *haut standing*. Het grondgebied reikte zo ver het oog rondom kon zien. Hij zwaait met zijn armen van hier naar daar. Ik kijk hem ongelovig aan. Hij schokschoudert. Nu ja, in elk geval die vallei daar voor ons en het bos rechts, maar *hélas* – hij haalt zijn schouders nog eens op – het grootste deel van de landerijen is verkocht.

‘Wanneer?’

‘Jaren geleden.’

Ik vraag me af waarom, want er is niets nieuws gebouwd. De villa staat eenzaam op zijn heuvel, maar de magnifieke terrassen met olijven die Charpy ons had beloofd zijn in een rimboe van vraatzuchtig onkruid veranderd.

‘Een olijfgaard met druiven en zwembad,’ houdt hij vol.

We kijken naar het zwembad. Het is net een bovenmaatse, afgedankte gootsteen. Her en der zien we bloeiende vruchtbomen en een paar prachtige Italiaanse ceders, maar een wijngaard is nergens te

bekennen. Er horen nog twee behuizingen bij de koop. De portierswoning aan de voet van de heuvel staat er met gesloten luiken en deuren bij, maar van buitenaf is al duidelijk zichtbaar dat hij helemaal gerestaureerd moet worden, en het andere huis, waar de tuinman of de verzorger van de wijngaard gewoond moet hebben, is door de ongebreidelde plantengroei verzwolgen. Voor zover we het kunnen zien, want we kunnen het maar tot op tweehonderd meter naderen, staat er alleen nog een afgebrokkelde stenen muur overeind.

‘De villa is in 1904 gebouwd en werd door een rijke Italiaanse familie als zomerverblijf gebruikt. Ze noemden hem *Appassionata*.’ Ik glimlach. *Appassionata* is een muziekterm die betekent: *met harts-tocht*.

‘*Pieds dans l’eau*,’ vervolgt Charpy.

Met de auto ben je inderdaad in tien minuten bij de zee. De baai van Cannes ligt vanaf de talrijke terrassen verlokkelijk dichtbij en de twee eilanden van Lérins liggen als in de zon slapende hagedissen in het water.

Achter het huis ligt een dennenbos. De meeste andere struiken en bomen zijn me vreemd; voor zover ze niet dood zijn, althans. Michel vraagt of het groepje sinaasappelbomen en de amandelboom, die nu als een omgekeerde heksenbezem met dorre twijgen voor de vervalen garage staat, misschien door de droogte gestorven zijn.

‘*Je ne crois pas*,’ zegt monsieur Charpy. ‘Ze hebben kougevat. Het is een strenge winter geweest. Ongekend streng.’ Hij kijkt somber naar de vier bougainvilles die ooit langs de zuilen voor het huis klommen, maar nu als bedwelmdre dronkenlappen over de veranda hangen. ‘*Aussi*, het huis heeft vier jaar leeggestaan. Daarvoor werd het verhuurd aan een vrouw uit het buitenland die honden fokte. *Evidemment* gaf ze niets om de omgeving.’

De jaren van verwaarlozing hebben, geholpen door de extreme weersomstandigheden van kortgeleden, zichtbaar hun tol geëist van *Appassionata*’s vroegere glorie, maar toch voel ik me ertoe aangetrokken, tot die verkwijnende elegantie. Het blijft bevallig. Het bezit schoonheid. En een verleden. Zelfs de kmoestige, kromgegroeide olijfbomen zien eruit of ze al duizend jaar de wacht houden over deze heuvel.

‘De *propriétaire* zal blij zijn als hij ervanaf is. Ik kan een goede prijs voor u regelen.’ Charpy doet zijn aanbod neerbuigend. Volgens zijn redentie is elke prijs voor deze ruïne schandalig hoog.

Ik doe mijn ogen dicht en stel me voor hoe we in toekomstige zomers over paden wandelen die we onder deze plantenjungle hebben ontdekt. Michel, naast me, bekijkt de voorgevel. De doorbakken vanillekleurige verf bladdert al af zodra je ernaar wijst.

‘Waarom proberen we niet binnen te komen?’ Hij loopt naar een zijvleugel van het huis en begint tegen ramen te tikken en aan deuren te morrelen.

Charpy zet gepikeerd de achtervolging in. Ik blijf glimlachend achter. Michel en ik kennen elkaar nog maar een paar maanden, maar ik ben er al achter dat hij zich niet laat kisten door zulke kleinheden als het ontbreken van een sleutel.

De grond is niet omheind. Er is geen toegangshek, de grenzen zijn niet afgebakend. Er is niets dat het domein beschermt, dat jagers of indringers op afstand houdt. Wel zie ik overal kapotte ruiten.

‘Kom eens kijken?’ roept Michel vanaf de achterkant van het huis. Hij, met zijn beter geoefend oog, wijst me op de overblijfselen van een provisorische moestuin. ‘Krakers. Ze kunnen nog niet zo lang weg zijn. De sloten van alle drie de deuren zijn geforceerd. Het zou betrekkelijk eenvoudig moeten zijn om binnen te komen. Monsieur Charpy, *s’il vous plaît*.’

En dus kijken we toe terwijl de schandalig arrogante monsieur Charpy herhaaldelijk met de schouder van zijn smetteloze Armanipak tegen de massief houten deur beukt.

Eenmaal binnen waden we door een zee van spinnenwebben. Het stinkt overal. Een volle, schimmelige lucht die je keel dichtknijpt. Vergane snoeren hangen langs de muren van de hoge, galmende vertrekken. Repen behang krullen zich als rouwende silhouetten naar de vloer. Verschrompelde reptielenlijkjes knarsen onder onze voeten. Wat een verval. We lopen langzaam van kamer naar kamer en drinken alles in. Als we dat opgekrulde, roestende muskietengaas voor de ramen wegrukten, zouden de kamers heerlijk licht zijn. Ze zijn goed geproportioneerd, zonder tierlantijnen. Gangen, verborgen nissen, reusachtige badkuipen met roestplekken in spelonkachtige bad-

kamers. In de grote *salon* is een schouw met eiken balken. Het huis heeft *ambiance*. *Chaleur*.

Onze stemmen en voetstappen galmen en ik voel de resonantie van de levens die hier geleefd zijn. Ik trek aan het muskietengaas, wring het opzij, waarbij ik mijn vinger openhaal, en zie welsprekende panorama's van land en zee en de bergen in het westen. Zon-doordrenkte zomers aan de Middellandse Zee. *Appassionata*. Ja. Ik ben in de ban.

Charpy kijkt ongeduldig toe, plukkend aan de mouwen en schou- ders van zijn colbert, terwijl wij deuren openen, lang vergeten kasten verschuiven, onze vingers door lagen stof en verpulverende insecten laten glijden en schakelaars en kranen om- en opendraaien, waarvan er niet één reageert. Hij kan ons enthousiasme niet bevatten. 'Beaucoup *de travail*,' verklaart hij.

Weer buiten worden we gastvrij onthaald door de warme late ochtendzon. Ik kijk naar Michel, wiens ogen me zonder dat we een woord wisselen vertellen dat hij hetzelfde ziet als ik: een verwilderde, maar bekoorlijke plek. En toch, al kunnen we de vraagprijs bij elkaar sprokkelen, dan maakt de som die we nodig hebben om het huis te restaureren dit nog een krankzinnige actie.